

RAHAMAA

Draamateater

MEHIS PIHLA

RAHAMAA

2024

kahe osas

Lavastaja → HENDRIK TOOMPERE JR

Kunstnik → KRISTJAN SUITS

Valguskunstnik → PRIIDU ADLAS

Helilooja → MARIA FAUST

Helikujundaja → LAURI KALDOJA

Videorežissöör → OVE MUSTING

Peaoperaator → IVAR TAIM (ESC)

Operaator → PÉTER KOLLÁNYI

Koreograaf → EVE MUTSO

Etenduse juht → KARIN UNDRITS

Lavastus on osa Euroopa kultuuripealinn
Tartu 2024 põhiprogrammist.

Tartu 2024
Euroopa kultuuripealinn

A.LeCoq
Joogipartner

Delfi
Meediapartner

Esietendus 6. juunil 2024

Tartus Kammivabriku tehasehoones.

OSADES

TÕNIS NIINEMETS
KARMO NIGULA
MARKUS LUIK
VIIRE VALDMA
MÄRTEN METSAVIIR
GERT RAUDSEP
HANNA JAANOVITS
HELENA LOTMAN
INGA SALURAND
NIKOLAI BENTSLER
CHRISTOPHER RAJAVEER
TAAVI TEPLENKOV
RAIMO PASS
KERSTI HEINLOO
MELANI MÕTLIK
KERSTI KUUSE

MUUSIKUD

MARIA FAUST (Taani/Eesti) →
saksofon, kapellmeister
MADS HYHNE (Taani) → tromboon
OSCAR ANDREAS HAUG (Norra) → trompet
TOOMAS OSKAR KAHUR → tuuba
AHTO ABNER → löökpillid

Mehis Pihla

RAHAPESU JA „RAHAMAA“

Miks me üldse peaksime rääkima rahapesust?

Maailma majandus on globaalne, finantssüsteemid on globaalsed, tehingud on rahvusvahelised. Ja kui kusagil maailma nurgas teenib keegi kriminaalset tulu ja soovib selle päritolu varjata, siis ta leiab spetsialistid, kes omakorda leiavad selle kõige nõrgema lüli globaalses finantssüsteemis, kelle kaudu see raha „legaalseks“ muuta. Kuna Eesti on väga väike ja meil on au sees mõistet nagu „õhuke riik“, „ettevõtlusvabadus“, „vähe regulatsioone“, ja kuna meie järelevalve võimekus on piiratud, siis olemegi rahapesijatele väga hea sihtmärk.

Me meelitame siia välisinvesteeringuid ja soovime, et välismaalased Eestis ettevõtteid avaks. Meil saab kõike teha väga kiiresti ja *online*, ettevõtte saab avada minutitega. Aga kui suur on meie võimekus päriselt neile järelevalvet teha? Kas seda ettevõtet ikka päriselt ka kasutatakse siin majandustegevuseks või liigutatakse sellest lihtsalt raha läbi?

Mis on rahapesu ?

Rahapesu on kriminaalsel teel omandatud raha päritolu varjamine ja näiliselt legaalseks muutmine. Täpsemalt kirjutabki nendest võimalustest järgmises loos Martin Laine.

Panama paberite skandaali valguses (2016) selgus, et neid inimesi, kes enda raha päritolu varjavad, on meeletult palju. Poliitikud, ärimehed,

10 korporatsioonid, staarid jne, kokku oli skandaaliga seotud üle 215 000 *offshore* ettevõtte. Kõik need skeemid aitas püsti panna ainult üks büroo – Mossack Fonseca. Sarnaseid rahapesumasinaid on veel sadu. Nagu me näeme ka järgmistest paljastustest: LuxLeaks, Swiss Leaks, FinCen Files. Kokku hinnatakse, et kogu maailma majanduse SKP-st läheb igal aastal „peitu“ ca 3–5%, see tähendab ca 1–2 triljonit eurot. Triljon on tuhat miljardit. See on miljon miljonit. See on see raha, mis võiks ja peaks minema meie kõigi ühiste hüvede arendamisesse – haridusse, infrastruktuuri, tervishoidu jne, jne. Hetkel teenib see väheste valitute erahuve, suurendab oluliselt majanduslikku ebavõrdsust, aitab kaasa poliitilisele korrupsioonile, terrorismile, narko- ja inimkaubandusele, õõnestab majanduse stabiilsust jne.

Ka Eestis küsiti tihti, et mis selles siis halba on, kui aidata oligarhidel varasid Venemaalt läände viia, sest Venemaa jääb nõrgemaks ja lääts saab tugevamaks. Tegelikult näeme aga, et oligarhia (ja Venemaa) on laienenud läände ja tänu sellele saanud tugevamaks.

Maksuparadiis ja *offshore* pangad

Kesksel kohal sellistes rahapesuskeemides on maksuparadiisid. Need on riigid (üldjuhul pisikesed saareriigid), kus on lihtne ettevõtteid asutada ja kus kehtivad seadused, mis muudavad raha päritolu varjamise väga lihtsaks.

Natukene maksuparadiiside ajaloost. Kasutan näitena peamiselt britte, kuid Šveits ja Liechtenstein

vääriks täiesti omaette peatükki. Väga üldistavalt – esimesed maksuparadiisid tekkisid kolonialismi tuules. Näide – Briti ettevõtted, mis saavad oma tulu väljastpoolt Briti territooriumi, ei pea riigile selle pealt maksu maksma. Tekkis pretsedent, kus maksu ei pidanud maksma ka selles riigis, kus tulu teeniti. Juba õige pea taibati, et juriidiliselt pole erilist vahet, kus või millega sa päriselt tegeled, oluline oli see, kuhu sa registreeritud oled. Kolonialismi tuules tekkisid ka esimesed n-ö *offshore* pangad. Emapanga filiaalid, mis turvalisuse kaalutlustel paiknesid mitte koloniaalriikides, vaid nende lähedal, üldjuhul mõnel saarel. *Offshore* pangandus sai aga täiesti teise käigu 20. sajandi keskel, pärast seda, kui mitmed impeeriumid füüsilisel kujul lagunesid. Britid olid hädas, kuna nael kaotas suure osa oma väärtusest ja ei suutnud dollariga konkureerida. Füüsiline impeerium tuli asendada finantsimpeeriumiga. Briti pankurid (väidetavalt Inglise Keskpanga täiel teadmisel ja isegi õhutusel) läksid veel alles jäänud koloniaalsaartele (Caymani saared, Bahama jm) ja suurt rikkust lubades kirjutasid kohalikud seadused endale sobivaks.

Vanade asumaade ja toleks hetkeks iseseisvate riikide uutele liidritele tehti väga mugavaks oma riik paljaks varastada ning siis maksuparadiiside kaudu see raha ära peita. Ja mitte lihtsalt ära peita, vaid tuua Londonisse, kus need samad liidrid saavad nautida kõiki läänemaailma hüvesid, nende lapsed saavad parimas koolis head haridust jne. Ja ühtlasi hoiab see raha naela väärtust kõrgel.

See osutus nii edukaks mudeliks, et teised lääne-riigid hakkasid sama mudelit kopeerima. USA-l on oma maksuparadiisid enda riigi sees. Näiteks Nevada või Delawere'i osariik.

Must raha ja/või maksupettus

Mitte kõik need inimesed, kes selliste maksuparadiiside ja lõputute ettevõtete/trustide skeemide kaudu oma raha päritolu varjavad, ei ole teeninud oma raha kuritegelikul teel. Enamik on saanud selle täiesti ausalt. Nad lihtsalt ei soovi selle pealt makse maksta. Skeem, mida kasutatakse, on täpselt sama, mis rahapesu puhul, kuid kuna raha pole kuritegelikku päritolu, siis tehnilises mõttes pole tegu rahapesuga, vaid maksupettusega.

12

Rahapesu täisteenus

Üle maailma on igas riigis ettevõtted, kes tegelevadki selliste skeemide püstipanemisega ja pakuvad vajaminevaid teenuseid, lausa täisteenust nende skeemide toimimiseks: riulifirma vabrikud, „varahaldurid“, firmamatjad jne. Kummalisel kombel on enamikus riikides (sh Eestis) sellise täisteenuse pakkumine täiesti legaalne. Selliseid ettevõtteid on väga lihtne ka esimese netiotsinguga leida, kasutades eufemisme, nagu „maksude planeerimine“, „varahaldus“, „jõukuse planeerimine“. Kujuta nüüd ette, et sa oled Lionel Messi isa, kes haldab oma lapse vara, ja sinu laps teenib igal aastal sadu miljoneid, millest maksudeks läheb kümneid miljoneid. Järgmisel hetkel ilmub sinu juurde üks tegelane, kes pakub, et ta hakkab su

raamatupidajaks ja teeb nii, et edaspidi ei peagi sa 20–30% maksu maksma, vaid kõigest 3% – talle. Ja ta organiseerib selle kõik sinu eest ise ära. Kes meist suudaks sellisele pakkumisele ära öelda? Panama paberitest selgus, et Messi isa ei suutnud.

Eesti

Mis on Eesti roll selles süsteemis? Kuna oleme väiksed ja kogu aeg *online*, siis on lihtne siit raha läbi liigutada ja võime sattuda nende skeemide osaks. Eriti kuna oleme piiririik, transiidimaa, meil on tihedad suhted Venemaaga ja kogu endise idablokiga (Euroopa riikidega, kus osatakse vene keelt), siis on juba ajalooliselt üritatudki meie kaudu raha lääne finantsüsteemi saada. 1990-ndatel oli see häbenemata meie finantsistide vägagi prioriteetne ja täiesti ametlik ärisuund. Ja sealjuures ülikasumlik.

Regulatsioonid on rangemaks tehtud ja see on muutnud väga keeruliseks kuritegeliku musta raha pesemise ja maksupettuse skeemide korraldamise näiteks läbi panganduse. Kuid surve läbi Eesti raha liigutada on jätkuvalt väga suur. Näiteks siia registreeritud krüptoäride kaudu. Vt artiklit: Oliver Kund, Riin Aljas, Martin Laine „Suur räpane krüptolugu. Kuidas kogu maailm Eestit megapettusteks ära kasutas“, Eesti Ekspress 4. oktoober 2023. 2024. aasta kevadel võisime näiteks lugeda uudist, et Eesti kaudu liikus Vene raha Hamasile, ja seda vahetult enne Hamasi rünnakuid Iisraelile ehk ajal, kui juba käis Venemaa sõda Ukrainas. Eestisse registreeritud krüptoettevõtete kaudu liikus vahe-

13

tult enne Ukrainaga täiemahulise sõja alustamist miljardeid Vene raha Wagneri grupeeringule. Täna on aga ka krüptoäriandus Eesti rahapesu andmebüroo teravdatud järelevalve all. Kui aastal 2019 oli Eestisse registreeritud 1234 krüptoettevõtet (üle 50% kõigest maailma krüptoettevõtetest, kusjuures 5 Eestis tegutsevat firmavabrikut on neist valmis vorpinud 850 tükki), siis 2023. aasta lõpuks on kehtiva tegevusloaga krüptoettevõtteid kõigest 53. Rahapesuvastane võitlus on sarnane dopinguküttide tööga. Pidevalt otsitakse uusi võimalusi ja viise raha liigutamiseks-peitmiseks, regulatsioonid on aga pidevalt ühe sammu maas.

14 „Rahamaa“

Töö näidendiga „Rahamaa“ kestis väikeste pausidega kaks aastat. Selle käigus on tehtud intervjuusid, loetud nii Eestis kui ka välismaal ilmunud asjakohaseid uurimusi, artikleid, arvamusi jm. Siinkohal soovin tänada Eesti ajakirjanikke, kes on teinud pankade rahapesuskandaalide kajastamisel ära väga suure töö. Eriti suur tänu Eesti Ekspressi uurivale toimetusele, kelle panus selle materjali valmimisel on olnud väga suur. Kindel lugemissoovitus on Sulev Vedleri ülevaatlik raamat „Pestud miljonnid“, inglisekeelsele lugejale aga Oliver Bullough' „Moneyland“.

NB!

Näidend on kunstiline tõlgendus. Näidend ei pretendeeri absoluutsele tõe – eesmärk on pigem tabada mentaliteeti, mis Eesti välispanganduses valitses. Samamoodi nagu näidendi tegelased on koondportreed, pole ka lugu tervikuna pelgalt ühe panga lugu. Sarnaseid suundumusi võib täheldada pankades üle kogu maailma.

Martin Laine, uuriv ajakirjanik

RAHAPESU ABC

Millises olukorras tuleks raha pesta?

1. Panid toime maksupettuse. Nüüd on sul pangakontol hulk raha, mille päritolu on must ja maksuametil võib tekkida küsimusi. Sellele rahale on vaja anda tehingute abil n-ö legitiimsus, tekitada näiliselt legitiimne päritolu.

2. Varastasid, häkkisid või omastasid ohvritelt raha. Nüüd on vaja see kiiresti teisele poole maailma toimetada, et võimud ei saaks rahale jälile. Raha tuleb ära peita ning anda sellele legitiimne päritolu.

3. Oled must narko- või relvaärimees ja tahad osta kokaiini, Põhja-Koreale rakette või Hamasile automaate. Kuidagi tuleb see raha müüjateni toime- 19
tada nii, et keegi haisu ninna ei saaks ja tehingut ei blokeeritaks ning tehingu tegelik sisu jääks igavesti saladuseks.

4. Oled oligarh (mis tähendab, et tõenäoliselt said sa oma raha korruptiivsete tehingutega) ning tahad soetada Euroopasse villa, kuid sa ei taha, et ükski hing teaks, et see raha pärineb sinu käest.

5. Tahad anda poliitikule altkäemaksu või tekitada parteile kilekotiraha. Selleks tuleb leida viise, kuidas liigutada raha varjatult ja märkamatuks.

Kuidas raha pestakse? (Neid meetodeid on palju rohkem, aga mõned näited.)

Arvevabrik

See on kõige traditsioonilisem meetod, kuidas pankade kaudu fiktiivsete tehingute käigus raha liiguta-

da. Nii on pestud raha ajalooliselt, kuigi nüüdseks on see mõnevõrra riskantne ja vananenud võte.

1. Varasta/omasta raha.

2. Sea püsti rida ettevõtteid või osta need riuililt – mida rohkem, seda parem; mida rohkemates riikides, seda parem.

3. Ava neile pangakontod. Soovitavalt hoopis teistes kohtades, kui need, kus asuvad firmad ise. Näiteks mõnes Samoa, Küprose või Neitsisaarte pangas.

4. Pane oma illegaalselt omandatud raha sularahana mõne *offshore*'i pangakontole.

5. Hakka seda raha oma ettevõtetele laiali kandma. Pane selgitusse „Arve nr 34312 alusel“.

6. Kui pank ei küsi midagi, ei ole üldse vahet, kuidas sa seda teed. Kui pank küsib aru, vormista tagantjärele (või juba enne) võltsitud arve 34312 näiteks „juhtimisteenuste“ eest ühelt firmalt teisele ja näita neile seda. Nad ei saa tõendada, et see on võlts. Nad saavad ainult küsida ja esitada kahtlase tegevuse teateid rahapesu andmebüroole – ja need upuvad andmebüroo sahtlisse.

7. Kui oled raha piisavalt eri riikide ja firmade vahel pööritanud ehk pesumasin on piisavalt kaua käinud, võta see raha lõpuks näiteks sularahas välja.

8. Soovi korral saada firmad mõnele likvideerijale või jätta nad lihtsalt maha ja aegamisi kustuvad nad ise.

Üldjuhul muidugi pakutakse sellist teenust ka täispaketina. Paari klikiga on võimalik leida eesti- ja venekeelseid lehekülgi (ja Eesti firmade venekeel-

seid lehekülgi), kus mõnesaja euro eest ja mõne nädalaga saad asutada kui tahes palju firmasid eri riikides ning avada neile kohe pangakonto. Ka Eestis. Tumeveebis on võimalik palgata kõrge usalduskrediidiga rahapööratajaid, kes kogu selle protsessi sinu eest ära teevad.

Arvete asemel saab kasutada ka laenulepinguid. Laene on võimalik alati „andeks anda“ ning jätta need tagasi küsimata.

Mida rohkem riike siin kasutada, seda tõenäolisemalt sinu skeem õnnestub. Kui Eesti võimud peavad küsima sinu raha üles leidmiseks abi Kambodža, Samoa, Vanuatu ja Kolumbia valitsuselt, siis on tõenäosus suur, et sinu raha jälitamine võtab aastaid. Eestil ei ole sellist ressursi ega aega.

Kaubapõhine rahapesu (trade-based)

See meetod on edasijõudnutele ning kõige lollikindlam, sest vahele jääda on raske. Samal ajal nõuab see kõige rohkem vaeva ja algkapitali. Kas sina tead, kui palju maksab keskmine tööstuslik plastpudelite pressimise masin? Tollitöötaja ka ei tea.

1. Varasta/omasta raha.

2. Sul on vaja vähemalt kahte (soovitavalt rohkem) riuliettevõtet ja algkapitali. Üks firma Euroopas, teine Venemaal. Raha tuleb kulutada ka logistika- ja laoteenustele.

3. Soeta oma Euroopa ettevõttele võimalikult suure kaaluga tööstuslikke masinaid (mis näevad visuaalselt välja kallid) hinnaga 3000 eurot tükk.

4. „Müü“ need oma Venemaa ettevõttele hinnaga 300 000 eurot tükk.

5. Saada kaup Venemaale. Kõik näeb välja aus. Raha liigub Euroopasse. Kaup liigub reaalselt Venemaale.

6. Tehes nii näiteks 10 korda – kallilt soetatud vanaraud riiki sisse, raha välja – oled liigutanud Venemaalt Euroopasse kolm miljonit eurot.

Vt Martin Laine, Oliver Kund „Eesti ettevõtjad aitasid väljamõeldud masinatega Venemaalt miljooneid smugeldada“, Eesti Päevaleht, 7. juuli 2022.

Krüpto-meetod

Kuna pankadel on rahapesuskandaalide tõttu ora tagumikus, siis hoopis lihtsam on raha pesta krüptos. Välistatud on, et pank selle kohta midagi küsib. Välistatud on, et keegi sinu raha liikumise tuvastab. Välistatud on, et sa isegi pead üldse kellelegi selgitama, miks raha liigub.

1. Varasta/omasta raha.

2. Tee endale konto mõnes kahtlases Venemaa, Hiina, Seišellide krüptofirmas.

3. Sisesta kahtlane raha eurodes oma pangakontolt selle firma krüptorahakotti (või lase oma pettuse ohvril kanda raha otse krüptosse). Isegi kui krüptofirma on kahtlane ja ise panga kaudu raha kontole sisestamist ei võimalda, võimaldab ta tihti selleks kasutada näiteks erasikute abi: kannad raha suvalise Vasja erakontole; krüptofirma kannab sulle krüptovaluuta oma veebilehe kontole vastu.

4. Loo uus krüptorahakott mõne teise teenusepakkuja juures ja kanna see krüptoraha sinna.

5. Loo uus krüptorahakott mõne teise teenusepakkuja juures ja kanna see krüptoraha sinna.

6. Kasuta mõnda tuntud ja usaldusväärset teenusepakkujat (nt Binance, Coinbase), kanna see krüptoraha sinna ning siit saad sa selle juba traditsioonilise rahana välja võtta, kui soovid.

Võimalik on kasutada ka „mixer’eid“, mis ühe nupuvajutusega liigutavad su raha läbi saja krüptorahakoti. Täitsa legaalne äri, muide.

Miks rahapesu on Eestis „leaalne“?

Rahapesu mõiste on tegelikult üsna ebamäärane ja erineb riigiti märkimisväärselt.

Eesti seadused lähtuvad loogikast, et rahapesu saab olla rahapesu vaid siis, kui raha on kuritegelikku päritolu. Selleks, et mingi raha tõesti oleks kuritegelikku päritolu, on aga vaja süüdimõistvat kohtuotsust mõnest riigist, mis tõendaks raha kuritegelikku päritolu.

Kui Vladimir Putin ostaks Tallinnasse Vene rahva käest varastatud vahendite eest pilvelõhkuja, varjates enda tegelikke näpupälgi kümnete fiktiivsete pangatehingute ja variisikutega – kas see on rahapesu? Eesti arvab, et ei ole.

Kui suur on tõenäosus, et võimutruu Vene oligarh Venemaal raha omastamises süüdi mõistetakse? Täpselt sama suur on tõenäosus, et tema raha pesemist Eestis saab käsitleda rahapesuna. Seega on Eestis rahapesu sisuliselt legaalne senikaua, kuni raha peseb autoritaarse riigi eliit, keda eales kuriteos süüdimõistmine ei ähvarda.

Hiljaaegu mõisteti Swedbank rahapesus õigeks. Kohtus tõdeti, et on rikutud vaid rahapesu tõkestamise reegleid, kuid raha justkui pestud pole, sest

puuduvad eelkuritegu tõendavad süüdimõistvad kohtuotsused. Danske rahapesu kohtumenetluses vaieldakse aga suisa, et isegi kui keegi on Venemaa kohtus süüdi mõistetud, puudub Venemaa kohtul igasugune legitiimsus.

Prokuratuur on aastaid rääkinud, et rahapesu kuritegude menetlemisel aitaks, kui raha päritolu tõendamise kohustus lasuks prokuratuuri asemel vara omanikul või valdajal, aga mitte prokuratuuril. N-ö pöördtõendamine on eelnõuna arendamises juba aastast 2018, kuid vastav seadusemuudatus on endiselt vastu võtmata.

Veel näiteid ettevõtluse läbipaistvusest

Firmade kustutamine

24 Eestis kustutatakse firmad automaatselt, kui jätta majandusaasta aruanded esitamata. Eestis on terve tööstusharu, mis teadlikult hävitab nõnda kahtlaseid ettevõtteid, et need kunagi pankrotti ei jõuaks. Kui firma on näiteks miljoni võlgu, aruandeid ei esita, võib see firma kustuda koos oma miljonivõlga. Seega igasugused skeemitajad ja võlguvõtjad pidutsevad. Sama kehtib ka rahapesijate kohta, kes saavad Eesti ärikehad väga lihtsalt hävitada pärast nendega kuritegude toimepanemist: nad otseses mõttes ei pea tegema mitte midagi. Vt „Ligi 90 000 ettevõtet ähvardab äriregistrist kustutamine“, BNS, 16. august 2023.

„Asset management“

Eestis on rida „varahaldureid“, mis kõlab justkui legitiimne bisnis, kuid tegelikult on selle ainuke

eesmärk rikkurite varandusi varjata. Eriti päevakajaline on see sanktsioonidest kõrvalehiilimise kontekstis, kus sellised varahaldurid varjavad oligarhide varandusi, et neid ei saaks külmutada. Ise puutusin sellega kokku näiteks analüüsides Venemaale elektroonikat eksportivat Esteli, kelle omanikuks on Eesti äriregistris märgitud Šveitsi varahaldur. Kohe kindlasti ei ole see varahaldur tegelikult selle firma omanik, vaid teenusepakkuja tegelikule omanikule. Vt Martin Laine, Greete Palgi „Idaveod | Putini sõjamasinat toidab kraam Tallinna ja Maardu tehasetöölise näppude vahelt“, Eesti Ekspress, 30. jaanuar 2024.

Firmavabrikud

Otsene roll rahapesus on muidugi firmavabrikutel, kes pakuvad teenuseid, mille eesmärgiks on 60% korral kuritegevus, kuid kes vannuvad, et nende tegevus on *legit*. Suur osa neist seejuures sukeldus krüpto tekkel krüptomaaailma, palgates riuli-ettevõtete etteotsa ja „rahapesu tõkestamise spetsideks“ suvalisi taksojuhte ja asotsiaale. Vt Martin Laine, Marta Tuul, Marta Vunš, Holger Roonemaa „Eestis kümneid krüptoärisid „juhtinud“ torumees: „Ma ei teadnud, mis miljonid sealt läbi käisid!“, Eesti Ekspress, 4. oktoober 2023. Tankistidega on palju lõbusaid lugusid. Kuritegelikke ettevõtteid uurides selgub tihti, et nende omanikeks on vormistatud täiesti suvalised inimesed, kelle guugeldamisel ei tule välja ühtegi vastet. Nii Eestis kui ka välismaal.

Selleks kasutatakse kaht meetodit: üks on väikese tasu eest vabatahtlik külustus notari juurde, kus koos

pättidega asjad tankisti nimele vormistatakse. Teine võimalus on varastatud identiteet. Nt mõnelt kodutult „laenatakse“ ID-kaart ja paroolid ning asutakse toimetama. Varastatud identiteediga seotud rahapesuskandaalide kurikuulsaimad nimed olid kaks Läti kodutut, kelle firmadest liikusid läbi miljardid. Kirjutasime neist lätlastest põgusalt ka seoses Swedbanki rahapesuga. Vt Martin Laine, Holger Roonemaa „180 miljonit eurot kahtlaseid tehinguid Eesti Swedbankis“, Postimees, 21. veebruar 2019.

Teenusepakkujad

On palju vaieldud, milline peab olema kontori peakontor ja kas ühel ruutmeetril tohib asuda rohkem kui näiteks neli ettevõtet, aga minu hinnangul on see määr üsna absurdse piirini veetud ja sellega ei ole suudetud võidelda lihtsalt ressursipuuduse tõttu. Mõne teenusepakkuja aadressile on aga registreeritud pooltuhat või enamgi ettevõtet.

26

AUTOR MEHIS PIHLA

Mehis Pihla on dramaturg, stsenaarist ja lavastaja. Ta on lõpetanud TÜ semiootika ja kultuuriteooria eriala, EMTA lavakunstikooli dramaturgia eriala ning Drakadeemias dramatiseerimise ja näitekirjanduse kursused. 2018. aastast töötab ta Eesti Draamateatris dramaturgina. Ta on kirjutanud näidendeid, filmistsenaariume, palju *stand-up*'i tekste ja sketšikomöödiaid, olnud Vabariigi aastapäeva kontsertlavastuse dramaturg. Draamateatris on lavale jõudnud tema näidendid „Metsa forte“ (2018), „Lohe needus“ (2018) Helen Käiti lasteraamatu ainetel, „Solist“ (2022) Käbi Laretei autobiograafiliste teoste ainetel, „Meister Solness“ (ka lavastaja, 2022) Ibseni näidendi ainetel. ED-s on ta lavastanud „Nukumaja, osa 2“, millega oli nomineeritud aasta parima lavastuse auhinnale, ja „Oh jumala“ (2020). „Stseenid ühest abielust“ (2021, SKENE Katus Kunstile) oli ta kaaslavastajaks. Ta on mängufilmide „Kalev“ (2019, film pälvis 2023. a EFTA auhinna kui Eesti parim mängufilm) ja „Meie Erika“ (2025) kaasstsenaarist, teleseriaalide „Alo“ (2018) ja „Siis kui elu maitses hästi“ (2024) stsenaarist. Mehis Pihla kuulub Eesti lavastajate ja dramaturgide liidu juhatusse.

LAVASTAJA HENDRIK TOOMPERE JR

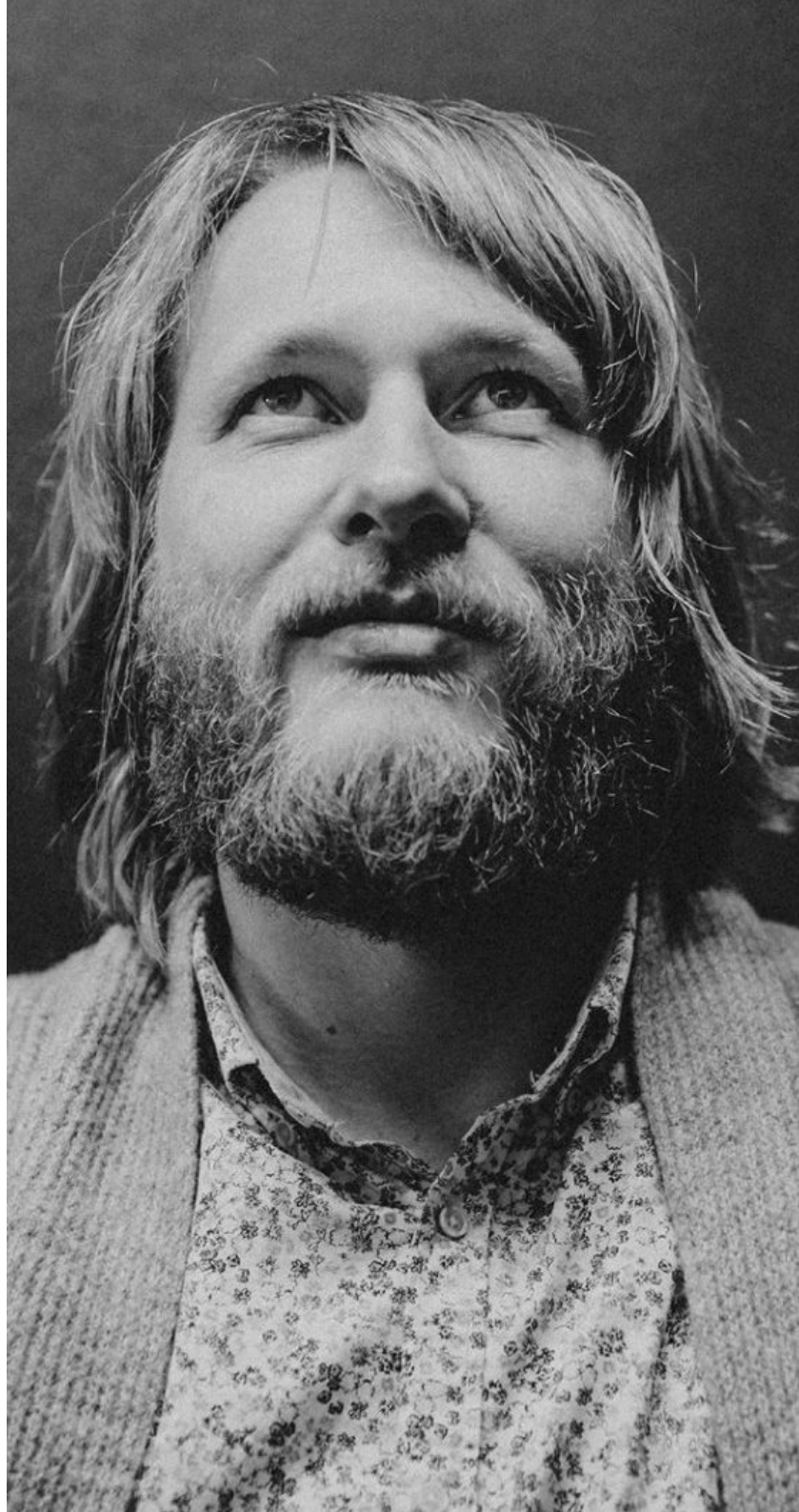
Hendrik Toompere jr on näitleja, lavastaja ja teatrijuh. Ta on õppinud EMTA lavakunstkoolis näitlemist ning Peterburi Riiklikus Teatrikunsti Akadeemias lavastamist, töötanud Eesti Draamateatri näitlejana ja on aastast 2018 kunstiline juht. Ta on mänginud lavastustes („Kaart ja territoorium“, 2015; „Väikekodu lapsed“, 2018; „Mefisto“, 2021 jt), filmides („Seenelkäik“, 2012; „1944“, 2015; „Päevad, mis ajasid segadusse“, 2016 jt), teleseriaalides („Riigimehed“, 2013; „ENSV“, 2015–19; „Pank“, 2018 jt). Toompere jr lavastusi Eesti Draamateatris: „Marquis d'Artiste“ (2011), „Kraepelini variatsioonid“ (2013), „Väljaheitmine“ (2016), „Päikesetriip“, „Metsa forte“ (2018), „Vörk“ (2019), „Lehman Brothers“ (2020), „Tund enne päikesetõusu“ (2022), „Café Théâtral“ (2022, koos Karmo Nigulaga ja trupiga). Ta on pälvinud Eesti teatri lavastajaauhinna (2017), EFTA parima meesnäitleja auhinna (2017), Eesti teatri eriauhinna riskijulge, sotsiaalselt tundliku ja mitmekesise repertuaari kujundamise eest Eesti Draamateatris (2024), ning korduvalt Draamateatri kolleegipremia.

32

KUNSTNIK KRISTJAN SUITS

Kristjan Suits on teatri- ja valguskunstnik. Ta on õppinud Aarhusi Tehnilises Kollidžis multimeedia disaini, TÜ Viljandi kultuuriakadeemias valguskujundust ning EKA-s filmistsenograafiat. 2015. aastal töötas ta Ugala teatris video- ja valgusala juhina ning oli ka Ugala *black box*'i idee autor ja üks eestvedajaid. 2018–2023 oli ta Tallinna Linna-teatri peakunstnik, tegi seal lavastajadebüüdi, Jean Cocteau' „Inimese hääli“ (2020, nomineeriti teatri eriauhinnale). Ta on loonud lava-, video- ja valguskujundusiajakonnale teatrilavastusele peaaegu kõigis (!) Eesti teatrites, lisaks paljudele kontsertidele (sh korduvalt Vabariigi aastapäeva kontsert, ka 2024), näitustele (nt „Tantsides vabaks“ Teatri- ja muusikamuuseumis 2018, „Surma pale. Elu vägi surimaskides“, TÜ kunstimuuseumis 2021), filmidele (nt „Kertu“, 2013), vabaõhuüritustele (nt väljakukunstnik XII noorte laulu ja tantsupeol „Mina jään“ 2017 ja XIII peol „Püha on maa“, 2023). Kunstnikutöid Eesti Draamateatris: „Lift“ (2017), „Lohe needus“ (2018), „Väike jumalanna“ (2018), „Nukumaja, osa 2“ (2019), „Võrk“ (2019), „Oh jumal“ (2020), „Kunst“ (2022), „Meister Solness“ (2022), „Amadeus“ (2022). Ta on saanud Eesti Vabariigi kultuuripreemia (2018) ning Eesti teatri kunstnikuauhinna (2020), korduvalt Tallinna Linnateatri, Eesti Draamateatri, Ugala teatri kolleegipreemia.

VALGUSKUNSTNIK PRIIDU ADLAS

Priidu Adlas on valguskunstnik. Ta on õppinud TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias valguskujundust, sügavamad teadmised omandanud teatrites koostöös paljude lavastajatega. Ta on töötanud Tallinna Linnateatri valgusmeistrina, Vaba Lava tehnikajuhina ja alates 2020. aastast on Eesti Draamateatri valgusala juhataja. Ta on loonud üle mitmesaja valguskujunduse, peamiselt draamalavastustele, aga ka muusika- ja tantsulavastustele ning kontsertidele. Valguskujundusi: „Vassiljev ja Bubõr ta tegid siia...” (ED, 2010), „Nelipühad” (ED, 2012), „Vennas” (ED 2014), „Libahunt” (R.A.A.A.M., 2015), „Aida” (Estonia, 2016), „Somnium” (Tallinna Tantsuteater, 2018), „Monument” (Von Krahli Teater, Kinoteater, 2018), „Ära imesta, kui Sinu maja süütama tullakse” (Vene Teater, 2019), „Lehman Brothers” (ED, 2020), „BÄNG” (Nargenfestival, 2021), „Prototüüp” (Zou Theatre Company, Figurteatret i Nordland, Sakala 3 2021), „Kuningas sureb” (Theatrum, 2021), „Fundamentalist” (EMTA lavakunstikool, Von Krahli Teater, 2021), „Ema, kas meie kass on ka juut?” (R.A.A.A.M., 2021), „Kaev” (Kanuti Gildi SAAL, 2021), „X** войне. M*** sõda. Ukraina. Kirjad rindelt” (Vaba Lava, 2022), „Plekktrumm” (Eesti Noorsooteater, 2023), „Teoreem” (ED, 2023), „Varumehed” (ED, Soome Rahvusteater, 2023), „Kotka tee taeva all” (Saueaugu Teatritalu, 2023), „Giselle” (Jaik, 2023), Tartu 2024 avatseremoonia „Kõik on kokku üks!” (2024). Priidu Adlas on korduvalt pälvinud Eesti Draamateatri kolleegipreemia.

HELILOOJA MARIA FAUST

Maria Faust on Taanis tegutsev Eesti saksofonist, helilooja ja arranžeerija. Mitmekülgse muusikuna tegutseb ta eksperimentaalse džässi, bigbändi, kaasaegse klassikalise muusika, avangardi, improvisatsioonilise muusika jt alternatiivsete muusikastiilide vallas. Ta on õppinud EMTA-s orkestridirigeerimist, Taanis Esbjergi konservatooriumis altsaksofoni ja džässi, lõpetas Kopenhaageni rütmimuusika konservatooriumi kompositsioonieriala doktorikraadiga. Ta on mitmes muusikakõrgkoolis ka õpetanud. Ta on esinenud suurtel džässifestivalidel mitmel pool maailmas (sh ka Sõru Jazzil ja Jazzkaarel) ning teinud koostööd paljude silmapaistvate muusikute ja kollektiividega (sh ERSO, Collegium Musicale, Tallinna Kammerorkester), välja andnud mitukümmend plaati (2024 ilmus Jazz Catastrophe „Moth“), salvestanud olulistes plaadifirmades ja kirjutanud suuri tellimustöid. Maria Faust on pälvinud rohkesti auhindu, nt Vabariigi kultuuripreemia (2023), Eesti Kultuurkapitali audiovisuaalse kunsti sihtkapitali aastapreemia (koos Kaupo Kruusiauguga, 2023), Eesti muusikaauhind aasta džässialbumile (2021), DMA džässiauhind aasta eksperimentaalalbumile (2020), Taani heliloojate ja laulukirjutajate ühingu auhind Hæderspris (2019), Jazzkaare Eesti aasta džässihelilooja (2019) ja aasta džässmuusik (2016), Taani muusikakriitikute auhind Steppeulven (2018), Taani muusikaauhind aasta helilooja ja aasta vokaalalbum (koos Kira Skoviga, 2017) ning aasta helilooja ja aasta cross-over album (2014), jpt. Kaupo Kruusiauk on teinud temast dokumentaalfilmi „Machina Faust“ (2022).

38

Foto: Kaupo Kikkas

HELIKUJUNDAJA LAURI KALDOJA

Lauri Kaldoja on näitleja ja helikujundaja. Ta on lõpetanud EMTA lavakunstikooli ja töötanud nii koosseisulise kui ka vabakutselise näitlejana ja helikujundajana erinevates teatrites ja projektides. Ta on teinud helikujundusi raadiotele, näitustele jne, juhtinud raadiosaateid. Aastast 2019 töötab ta Eesti Draamateatri muusikajuhina ja mängib näitlejana. Muusikalisi kujundusi: „Torm“ (2010, Rakvere Teater), „Lilled Algernonile“ (2012, Rakvere Teater), „Woyzeck“ (2014, Endla), „Liha luudel“ (Tartu Uus Teater, 2014), „El Dorado: klounide hävitusretk“ (2015, NO99), „Hipsteri surm“ (2016, Von Krahli Teater), „Kaks vaest rumeenlast“ (2017, Tallinna Linnateater), „Väikekodanlased“ (ED, 2018), „Rahva vaenlane“ (ED, 2019), „Suur Siberimaa“ (ED, 2020), „Lehman Brothers“ (ED, 2020), „Mefisto“ (ED, 2021), „Aja oma atra läbi koolnute kontide“ (ED, 2024), „Kollane tapeet“ (ED, 2024) jt.

VIDEOREŽISSÖÖR OVE MUSTING

Ove Musting on režissöör ja stsenaarist. Ta on õppinud audiovisuaalkunste Tallinna Pedagoogikaülikoolis. Musting on tõsielust inspireeritud ajaloodraama „Kalev“ (2022) režissöör ja kaasstsenaarist, spioonipõneviiku „Reetur“ (3. hooaeg 2023) režissöör, sarja „Tupiktänavamehed“ (2013) ja filmide „Kallis sõber, sind austan“ (2010), „Vanameeste Paradiis“ (2005) jt režissöör ja stsenaarist. Multikaamera režissöör on ta olnud telesaadetes ja -ülekannetes, nagu „Tantsud tähtedega“ (2022), XIII noorte laulu- ja tantsupidu (2023), „Перетанцуй всех!“ (2023), Vabariigi aastapäeva kontserdi ja vastuvõtu ülekanded (2019–2023), „Eesti Laul“ (2009–2018), „Tantsud tähtedega“ (2007–2011). Ta on pälvinud „Kalevi“ eest EFTA aasta režissööri auhinna (2023; film võitis kokku 6 auhinda) ja Kultuurkapitali aasta debüüdi auhinna, EFTA aasta režissööri auhinna „Eesti Laulu“ eest (2017), PR Gold „Baltic Best“ PR Gold, olnud Kuldmuna Cannes Lion PR finalist (2017) jm. Ta on stuudio Downtown Pictures kaasasutaja (2003), ansambliite Winny Puhh (1994) ja Aednikud (2021) asutajaliige, samuti ringmajanduskeskkonna smartswap.com kaasasutaja (2020).

42

Foto: Riina Varol

PEAOPERAATOR IVAR TAIM

Ivar Taim on filmioperaator. Ta on õppinud Balti filmi-, meedia- ja kunstide instituudis ning lõpetanud magistriõpingud Norra Filmikoolis. Operaatorina on ta osalenud mitmete mängu- ja dokumentaalfilmide tegemisel, nagu „Must auk“ (2025), „Erik Kivisüda“ (2022), „Karv“ (2019), „Mehetapja/Süütu/Vari“ (2017) jpt. Samuti on ta olnud värvimääraja mitmetes filmides, nagu „Biwa järve 8 nägu“ (2024), „Viimane vahipost“ (2023), „Teel taevasse“ (2020), „Aasta täis draamat“ (2020), „Tõde ja õigus“ (2019) jpt. Viimastel aastatel on ta kaameraoperaatorina teinud kaasa kahe Soome sarja („Karppi“ ja „Mies joka kuoli“) valmimises. Ivar Taim on Püha Jüri preemia (Jüri Sillarti stipendium) esimene laureaat. 2017. aastal pälvis ta Pimedate Ööde Filmifestivalil parima operaatoritöö auhinna Sulev Keeduse filmi „Mehetapja/Süütu/Vari“ eest, samuti premeeriti teda 2019. aastal parima filmioperaatori auhinnaga Ungaris toimival Zsigmond Vilmoše rahvusvahelisel filmifestivalil Norras tehtud filmi „As I Fall“ eest.

OPERAATOR PÉTER KOLLÁNYI

Péter Kollányi on Eestis tegutsev Ungari operaator ja fotograaf. Ta õppis filmitegemist Balti filmi-, meedia- ja kunstide instituudis ja fotograafiat Budapesti Bálint György Ajakirjandusakadeemias. Enne filmitegemist töötas ta dokumentaalfotograafina Londonis ja Budapestis. Tema fotod ja multimeediaprojektid on väljas olnud paljudes galeriides mitmel pool Euroopas ning neid on avaldatud foto- ja kunstiajakirjades. Tema esimene fotoramat oli „Memento“ (Robert Capa Kaasaegse foto keskus, 2015). Ta on pälvinud aasta foto auhinna (2010) ning Junior Prima auhinna (2011, Kesk-Euroopa noorte fotograafide kõrge tunnustus). Operaatorina on ta teinud kaks täispikka filmi („Frank“ 2024 ja „Secondhand People“ 2024) ja kaheksa lühifilmi.

46

Foto: Balazs Mohai

KOREOGRAAF EVE MUTSO

Eve Mutso on vabakutseline tantsija ja koreograaf, pikaaegne Šoti Rahvusballeri esitantsija. Ta on lõpetanud Tallinna Balletikooli 1999. a ning ühines seejärel Eesti Rahvusballeri trupiga. 2003–2016 töötas ta Šoti Rahvusballeri solistina, tantsides nii klassikalist kui ka kaasaegset koreograafiat ning oli mitmel korral nomineeritud Briti tantsuauhinna-le. Tema tuntumate rollide seas on Blanche'i peaosa Meckleri ja Lopez-Ochoa balletilavastuses „Tamm nimega Iha“ (2012), mida ta on külalisena korduvalt esitanud ka Estonia laval (2017). Eesti Rahvusballeri külalissolistina tantsis ta peaosa MacMillani „Manonis“ (2011). Vabakutselise koreograafi ja tantsijana on ta teinud koostööd erinevate muusikute, heliloojate, kirjanike, fotograafide ning lavastuskunstnikega. Tema lavastusi on mitmel korral esitatud Edinburgh Fringe Festivalil, samuti festivalidel Suurbritannias, Indias, Lõuna-Koreas ja USA-s. Eve on loonud tantse ja seadnud liikumist ka draamalavastustele (nt „Tiit Pagu“, EMTA lavakunstikooli diplomilavastus, 2022) ning õpetanud Muusika- ja Balletikoolis, BFM-is ning EMTA lavakunstikoolis. Ta on 2017. aastast Šotimaal tegutseva puudega ja puudeta inimeste tantsu-trupi Independence nõukogu liige.

49

„Rahamaa” etendustes teevad kaasa muusikud:
Maria Faust (saksofon ja kapellmeister),
Mads Hyhne (tromboon),
Oscar Andreas Haug (trompet),
Toomas Oskar Kahur (tuuba),
Ahto Abner (löökpillid).

52 **MADS HYHNE**

Mads Hyhne on Taani trombonist. Ta on oluline kunstnik Taani muusikamaailmas alates sellest, kui ta osales maailmatuuril Taanit esindanud riikliku ansambli Pierre Dørge's New Jungle Orchestra koosseisus. Tänu mitmekülgsele maitsele ja andele on ta koos esinenud ja salvestanud paljude erinevate muusikutega, nagu Hugo Rasmussen, Bent Jædig, Hugh Masakela, Jorge Rossy, Seamus Blake, Tim Berne, Ray Charles, Hanne Boel, Sort Sol, The Sandmen. Valik Mads Hyhne teatri- töid: „klokkeren Fra Notre daame” (1994), „Simon” (2004), „Ongo Bongo Land” (2007), „Spamalot” (2017), „Lazarus” (2019), „Hair” (2023), „Under Dybet” (2024).

OSCAR ANDREAS HAUG

Oscar Andreas Haug on Norra trompetist, helilooja ja arranžeerija. Ta on lõpetanud Taani Rütmi-
muusika Konservatooriumi, Norra Teadus- ja
Tehnoloogiaülikooli muusikaosakonna džässi eri-
alal. Bände ja projekte, milles ta kaasa teinud: Bliss
Quintet, Little North, Amalie Dahls Dafnie, Tuva
Halse Quintet, Eskild Okkenhaug sekstett, Udi
Shlomo Quintet, The Moose International Quintet.
Ta on andnud eri koosseisudes kontserte ja osa-
lenud kontserdituuridel Põhjamaades, Saksamaal,
Belgias, Hollandis, Poolas, Islandil jm, 2020. aas-
tatel muusikat plaadistanud. Ta kandideeris Norra
aasta noore džässmuusiku auhinnale (2024), võitis
auhindu virtuaaldžässi võistlusel (2022), Young
Krokus Jazz esikoha (2021) jm.

TOOMAS OSKAR KAHUR

Toomas Oskar Kahur on Saksamaal resideeruv Eesti tuubamängija. Ta on õppinud G. Otsa nimelises Tallinna muusikakoolis, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ja praegu õpib Saksamaal Hannoveri Muusika-, Teatri- ja Meediakõrgkoolis prof Jens Bjørn-Larseni tuubaklassis. Toomas Oskar osaleb erinevate orkestrite töös, on andnud mitmeid soolokontserte ning soleerinud ka Vanemuise sümfooniaorkestri ja Tallinna Kammerorkestri ees. Aastal 2023 andis ta koos vaskpillikvintetiga Tuulisbrass välja albumi „Eesti muusikat Vaskpillidele“. Hooajal 2022–2023 töötas Toomas Oskar Klassikaraadios, kus juhtis puhkpillimuusika teemalist autorisaadet „Õhu jõud“. Hooajal 2024–2025 osaleb Kahur akademistina Tšehhi Filharmoonikute töös.

56

Foto: Ken Mürk

Foto: Sadu-Triste Juurikas

AHTO ABNER

Ahto Abner on löökpillimängija. Ta on õppinud EMTA džässmuusika osakonnas löökpile. Koostöö Eesti ja välismaiste tippmuusikutega on tema muusikalise keele lihvinud stiilide üleseks, ta on hinnatud ansamblikaaslane. Pikaajalist koostööd on ta teinud mitmete Eesti lauljatega (Kadri Voorand, Anna Kaneelina, Susanna Aleksandra, Sofia Rubina-Hunter, Hedvig Hanson, Ivi Rausi, Liina Saar, Helin-Mari Arder jpt), instrumentalistidega (Siim Aimla, Mihkel Mälgand, Raun Juurikas, Tõnu Naissoo, Taavo Rimmel, Meelis Vind, Joel-Rasmus Rimmel, Holger Marjamaa, Jaan Jaanson, Raivo Tafenu jpt) ning ansamblitega (Muutus, Slow Motion Orchestra, Lehman Brothers Jazz Trio, Estonian Dream Big Band, Tõnu Naissoo Trio, Vindpower, Bad Habits Trio, Kadri Voorand kvitntett, Oleg Pissarenko Band, Anna Kaneelina, Mingo Rajandi Kvintett, MiaMee, Ajavares jpt). Ta on salvestanud ligi 120 albumit ja mitmeid singleid. Koostööprojektid pea kõikide Eesti džässmuusikutega on andnud aluse läbitunnetatud interpretatsiooniks. Ahto Abner on muusikuna üles astunud ka olulistes teatrilavastustes: Eesti Draamateatris „Lehman Brothers“ (2020), „Café Théâtral“ (2022), „Onu Bella tähestik“ (2023) ja Migrek Managementi ja Von Krahli Teatris „Elajannad“ (2023).

LINK

Eesti Draamateatri lavastuste lisaprogrammis Link toimuvad ka "Rahamaa" etenduste sissejuhatused, esinevad Vadim Kleiner (Hermitage Capital Management), Holger Roonemaa ja Martin Laine (Eesti Ekspressi uuriva ajakirjanduse toimetus), Taavi Tamkivi (rahapesuvastane platvorm Salv), Matis Mäeiker (Rahapesu Andmebüroo), Mark Kantšukov (Tartu Ülikooli majandusteaduskond). Lähemalt: draamateater.ee/link

"Rahamaa" lisaprogrammi koostööpartnerid on Eesti Ekspress ja Tartu Ülikooli majandusteaduskond.

60

Tartu Ülikooli majandusteaduskonna täiendussõppe võimalustest rahapesu riskide juhtimise jt teemadel loe lähemalt: finance.ut.ee

 TARTU ÜLIKOOL
majandusteaduskond

EESTI EKSPRESS

TÄNAME

Peeter Koppel, Martin Laine, Raitwood, Holger Roonemaa, Tõnis Teras, Daaniel Tiitus, Kirke Torpan (Taani Saatkond), Sulev Vedler.

produtsent Mari Nurk
tehniline produtsent Kristjan Suits
lavastusala juhataja Mikk Lagemaa
dekoratsiooniala juhataja Andres Bergström
pealavameister Oskar Irve
lavameistrid Martin Sakur, Joosep Pihl, Erki Jesmin,
Veli Nõmmik, Märt Päev

dekoratsioonide teostus:

Andrus Muuga, Külliki Falkenberg, Juho Kokamägi,
Toivo Sakk, Lea Ojam, Katrin Nigumann, Ahto Bergström,
Enna Jürine, Teet Orupõld, Madis Raie, Meelis Pukspuu,
Alver Linnamägi, Daaniel Tiitus, Villi Vermik, Urmas Jõgi,
Ahti Veersoo, Ahto Bergström, Iris Soolepp
Random Solutions OÜ
Meinar Mäesalu, Sven Kütt, Kerli Kurikka, Hanna Kruusi,
Indrek Kikas, Ayron Alliksaar

valgusala juhataja Priidu Adlas

valgusmeistrid Triin Suvi ja Sten-Erik Rimmel

valgustehniline teostus: Eventech OÜ ja Villu Jõgi

heli- ja videoala juhataja Tauno Makke

live-video monteeriija Mihkel Kahro

heli- ja videomeistrid Jana Liisa Johannson,

Taaniel Pogga ja Hendrik Põlluste

rekvisiidiala juhataja Karin Tetsmann

rekvisiitorid Tiia-Maria Barst, Karin Undrits

grimmiala juhataja Siiri Lauri

grimeerijad Siiri Lauri,

Reet Laur, Lore Sõerunurk, Merlin Tovstik

kostüümiala juhataja Piret Tang

õmblejad Marvi Idol, Urve Lerman,

Inge Vagiström, Jana Volke

kostüümilao hoidja Kadri Varblane

riietajad Kayre Pärnpuu, Laura Kaasik

publikutribüün: Kataja Event OÜ

kavalehe koostajad Mehis Pihla, Ene Paaver

kavalehe proovifotode autor Heikki Leis

plakati foto autor, plakati ja

kavalehe kujundaja Andra Seepter

kunstiline juht Hendrik Toompere jr

teatrijuht Rein Oja

Peatoetaja

UGI

UG INVESTMENTS

Toetajad

PRIKE

LAVAZZA

Partnerid

AMSERV

myfitness
world class gym & studios

BIODERMA
LABORATOIRE DERMATOLOGIQUE

PRO BEAUTÉ

PARIISI VESI
ESTONIA

kalevspa
hotell & veekeskus

EESTI TEATRI
AGENTUUR

Teatri tegevust rahastab

KULTUURIMINISTEERIUM

Teatri pileteid müüb

PILETIMAAILM

